ORTODOKSİA
AHLÂKİ VE DİNİ RESALE

Müdürü mes'ul
MELETİOS LUKAKİS

Mahal idare
Tahta Minare, Vodina Sokağı 42
İstanbul—Fener

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΖ΄. — ΙΟΥΝΙΟΣ 1942 — ΤΕΥΧΟΣ 6

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

Ο ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΩΝ ΒΛΑΧΕΡΝΩΝ

Τὸ πρὸς τὸ βάθος τοῦ Κερατίου κόλπου μέρος τοῦ ὑπὸ τῆς τοποθεσίας τῆς ἀρχαίας πόλεως τῶν Βυζαντινῶν σχηματιζομένου τριγώνου εὑρίσκετο ἔξω τοῦ θεοδοσιανοῦ λεγομένου τείχους. Τὸ ἄκρον τοῦτο τῆς πόλεως μέχρι τοῦ Αὐτοκράτορος Ἡρακλείου ἐχωρίζετο κατά τινας διὰ τείχους διήκοντος ἀπὸ τῆς θέσεως τῶν Ἀνακτόρων τοῦ Πορφυρογεννήτου (Τεκφοὺρ σεράϊ) — τῆς πυλίδος τῶν Ἀσωμάτων — μέχρι τῆς λεγομένης πύλης τῶν Κυνηγῶν κειμένης μετὰ τὴν βασιλικὴν πύλην (Μπαλὰτ Καπουσοῦ) ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ Κερατίου κόλπου. Ὁ προμνησθεὶς αὐτοκράτωρ περιετείχισε καὶ τὴν γωνίαν ταύτην διὰ τείχους ὀχυρωτάτου κατα τὸ πρῶτον τέταρτον τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος. Ἐννοεῖται ὅτι ἐκ τοῦ μεταξὺ τοῦ Τεκφοὺρ σεραγίου καὶ τῆς πύλης τῶν Κυνηγῶν τείχους, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ γωνία ἐκείνη τοῦ τριγώνου πρὸς τὸ Ἐγιοὺπ ἔμενεν ἔξω τοῦ Θεοδοσιανοῦ τείχους, οὐδὲν λείψανον ἀπέμεινεν. Εἰς μάτην ὁ ἀείμνηστος Πασπάτης ἐζήτησεν ἴχνη τοῦ τείχους τούτου. Διὰ τοὺς ἀρνουμένους τὴν ὕπαρξιν τοῦ τείχους τούτου προστίθεται οὕτω καὶ ὁ λόγος οὗτος. Ἐντὸς

τῆς εἰρημένης περιοχῆς εὕρηνται σὺν ἄλλοις ὁ περίφημος πύργος τοῦ Ἰσαακίου Ἀγγέλου, ὁ πύργος τοῦ Ἀνεμᾶ (=φυλακαὶ ὅμοιαι πρὸς τὰς φυλακὰς τοῦ Ἑπταπυργίου), τὰ καλλιγαρία, ἡ κοιλιωμένη πόρτα (=Ἀϊβὰν Σεράϊ καπουσοῦ), ὁ ναὸς τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου καὶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου (=Ἀτὺκ Μουσταφᾶ πασᾶ τζαμιί), ὁ ἱερὸς ναὸς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τοῦ Καναβοῦ, τὸ τέμενος Ἀϊβὰζ ἐφέντη (=Ἀϊβὰζ ἐφέντη τζαμιῒ κτισθὲν μετὰ τὰ μέσα τοῦ ιστ'. αἰῶνος). Ὅλη αὐτὴ ἡ τοποθεσία ὠνομάζετο καὶ πρὸ τῆς ἀνεγέρσεως τῆς ἐκκλησίας τῶν Βλαχερνῶν (=Θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν) ***Βλαχέρναι.*** Ἐντὸς τῆς περιοχῆς ταύτης ἐκτίσθησαν καὶ τὰ παλάτια ἢ "βασίλεια" τῶν Βλαχερνῶν τὰ ἄλλως καὶ "ὑπερύψηλα" λεγόμενα ὡς ἐκτισμένα ἐπὶ τόπου ὑψηλοῦ, οἷος καὶ πράγματι εἶναι ὁ πρὸς τὰ νοτιοδυτικὰ τοῦ σημερινοῦ ἁγιάσματος τῶν Βλαχερνῶν τόπος. Οἱ Τοῦρκοι τὰ ἀνάκτορα ταῦτα ὠνόμασαν Ἀϊβὰν ἢ μᾶλλον Εἰβὰν Σεράϊ. Ἡ λέξις Eyvan ἐξαραβισθεῖσα (πληθ· Eyvanat) εἶναι περσικὴ καὶ σημαίνει ὑψηλὴν αἴθουσαν.(1) Ὥστε οἱ Ὀθωμανοὶ ἐν τῇ ὀνομασίᾳ τῶν Ἀνακτόρων τῶν Βλαχερνῶν ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τὸν ὅρον "ὑπερύψηλα". Ἐντὸς τοῦ χώρου τούτου ἦτο ἐκτισμένος καὶ ὁ περίφημος ναὸς τῆς Θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν περὶ τοῦ ὁποίου καὶ ὁ λόγος ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ.

Ὁ Καισαρεὺς Προκόπιος, ἱστορικὸς τῆς ἐποχῆς τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, ἀναφέρει ῥητῶς ὅτι ὁ ναὸς τῶν Βλαχερνῶν ἦτο παράλιος. "***Ἐπιθαλάσσιος*** δὲ ὁ ναός ἐστιν, ἱερώτατός τε καὶ σεμνὸς ἄγαν". Καὶ ἐκ τοῦ "Ἱστορικοῦ Λόγου" Ἀλεξίου τοῦ Μακρεμβολίτου φαίνεται ὡσαύτως ὅτι ὁ "περίκλυτος καὶ περίδοξος ναὸς" τῶν Βλαχερνῶν ἦτο παρὰ τὴν θάλασσαν. Οἱ Γενουήνσιοι, καθὼς ἀναφέρει, ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰωάννου Ε'. τοῦ Παλαιολόγου, (1348) εἰσῆλθον μὲ πλοῖα εἰς τὸν Κεράτιον κόλπον κατασκευάσαντες δὲ "ἐπὶ νηῶν" μηχάνημα καὶ στηρίξαντες αὐτὸ ἐπ' ἀγκυρῶν ἔθραυσαν ἐνίας τῶν οἰκιῶν. ὕστερον δὲ καὶ τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς Θεομήτορος.... ἐλωβήσαντο λίθοις βαλόντες". Ὁ λιθοβολισμὸς αὐτὸς κατέστη δυνατὸς διότι ὁ ναὸς οὗτος ἔκειτο, καθὼς μαρτυρεῖ καὶ ὁ Γεώργιος Φραντζῆς, "***πλη-***

1) Βλέπε τὸ Lihçey Osmani ἐν λέξει Eyvan. Τὴν λέξιν Ayvan Saray μεταχειρίζονται πρὸς δήλωσιν τῆς κοιλιωμένης πύλης Ayvan Saray kapusu, τῆς ἐκεῖ ἀποβάθρας Ayvan Saray iskelesi καὶ τῶν ἑξῆς λεωφόρων καὶ ὁδῶν τῆς περιοχῆς Βλαχερνῶν Ayvan Saray caddesi, Ayvan Saray Hisar önü sokağı, Ayvan Saray Kuyu sokağı, Ayvan Saray Külhanı sokağı, Ayvan Saray vapur iskelesi sokağı. Βλέπε, "İstanbul şehri rehberi" Πόλις 1934 σ. 11.

σίον τοῦ κερατικοῦ κόλπου ἐν τῷ αἰγιαλῷ„. (²) Περὶ τῆς παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τοποθεσίας τοῦ ναοῦ τῶν Βλαχερνῶν μαρτυροῦσι πρὸς τούτοις καὶ τὰ διάφορα τεμάχια κιονοκράνων, πλεῖσται μαρμάριναι πλάκες καὶ ἄλλα λείψανα εὑρεθέντα ἢ παρὰ τὸ ἁγίασμα τῶν Βλαχερνῶν, ὅτε κατὰ τὸ 1867 ἐκτίσθη τὸ παρεκκλήσιον ἢ ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Ἁγιάσματος καὶ ἔξω αὐτοῦ κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τὰς γενομένας κατὰ τὰ ἔτη 1910, 1912. (³) Συγκεκριμένως δὲ ὁ ναὸς τῶν Βλαχερνῶν ἔκειτο ἐν τῷ χώρῳ ὅπου τὸ σημερινὸν ἁγίασμα, τὸ παρὰ βυζαντινοῖς λοῦμα ἢ λοῦσμα λεγόμενον, τὸ σημερινὸν παρεκκλήσιον, ὁ περίβολος τοῦ ἁγιάσματος καί τινα ἐκ τῶν πέριξ οἰκημάτων. Τό γε νῦν δὲν φαίνεται δυνατὸς γεωμετρικὸς καθορισμὸς τοῦ ἐμβαδοῦ τὸ ὁποῖον κατελάμβανον τὸ ἁγίασμα, ὁ καθόλου ναὸς τῶν Βλαχερνῶν, τὰ παραρτήματα καὶ ἡ αὐλὴ αὐτοῦ. Ἔκ τινος χειρογράφου κώδικος τοῦ XIV αἰῶνος πληροφορούμεθα ὅτι "ἐμετρήθη ὁ θεῖος καὶ περίδοξος ναὸς τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου ὁ ἐν Βλαχέρναις καὶ εἶχεν εἰς πλάτος πόδας κοινοὺς ἑξήκοντα ὀκτὼ καὶ πόδας εἰς μῆκος τοιούτους ἑκατοντεσσαρακονταέξ„. (⁴)

Κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν Βυζαντινῶν χρονογράφων (Θεοδώρου Ἀναγνώστου, Θεοφάνους) τὸν ναὸν τῶν Βλαχερνῶν τὸ πρῶτον ἔκτισεν ἡ σύζυγος τοῦ Αὐτοκράτορος Μαρκιανοῦ Πουλχερία (ἐβασίλευσεν ἀπὸ 450 μέχρι 457). Πρόκειται δὲ περὶ τοῦ κυριωτέρου ναοῦ, τῆς μεγάλης ἐκκλησίας· βραδύτερον κατὰ τὸ ἔτος 473 ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Λέοντος τοῦ Α΄. τοῦ Θρᾳκὸς καὶ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Γενναδίου τοῦ Αου, ᾠκοδομήθη ἰδιαίτερος ναὸς ἢ μᾶλλον παρεκκλήσιον ὅπου ἐτοποθετήθη ἡ Σορὸς ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐφυλάσσετο ἡ τιμία ἐσθὴς τῆς Θεοτόκου. Ὁ Κεδρηνὸς (Α. 614) γράφει· "κατασκευάσας (Λέων ὁ Αὐτοκράτωρ) σφαιροειδῆ νεών, τὴν θείαν καὶ ἱερὰν κατετίθετο Σορόν, ἔνθα καὶ νῦν ἡ τιμία ἐσθής ἐστιν ἀσινής„. Περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος τὰ μηνολόγια διὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν τοῦ μηνὸς Ἰουλίου ἀναφέρουν· "τῇ βᾳ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς μνείαν ποιούμεθα τῆς ἐν τῇ ***Ἁγίᾳ Σορῷ*** καταθέσεως τῆς τιμίας Ἐσθῆτος τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἐπὶ Λέοντος τοῦ μεγάλου καὶ Βηρί-

---

2) Χρονικὸν Φραντζῆ, ἐκδ. Βόννης σ. 158 τὸν «Ἱστορικὸν Λόγον» τοῦ Ἀλεξίου Μακρεμβολίτου ἐδημοσίευσεν ὁ Κεραμεὺς Παπαδόπουλος εἰς τὰ Ἀνάλεκτα Ἱεροσολυμιτικῆς Σταχυολογίας τόμ. Α΄. Τὸ ἀναφερόμενον χωρίον ἐν σχέσει πρὸς τὴν τοποθεσίαν τοῦ ναοῦ τῆς Θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν καταχωρίζεται ἐν σελίδι 151.

3) «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» 1910 σ. 152 κ. ἁ. καὶ 1912 σ. 190 κ. ἁ.

4) Ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ πολυμαθοῦς βιβλιοφύλακος τοῦ Βατικανοῦ Monseigneur Giovanni Mercati ἐν τῇ μελέτῃ αὐτοῦ «Due nuove memorie di s. Maria delle Blacherne». Ρώμη, 1923 σ. 26. Ἐδημοσιεύθη εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς ποντιφικῆς ἀρχαιολογικῆς Ἀκαδημίας, σειρὰ Γ΄.

νης τῆς αὐτοῦ γυναικός„. ([5]) Ὅτι δὲ πράγματι ὑπῆρχεν ἰδιαίτερος ναὸς ὅπου ἦτο ἀποτεθειμένη ἡ Σορὸς (ἡ θήκη) τῆς ἐσθῆτος φαίνεται καὶ ἐξ ἄλλων μὲν μαρτυριῶν ἀλλὰ καὶ ἐκ δύο χωρίων τῶν συνεχιστῶν τοῦ Θεοφάνους (σ. 360 καὶ 403) ὅπου γίνεται λόγος περὶ τῆς Ἁγίας Σοροῦ ὡς περὶ εὐκτηρίου οἴκου. "Θεοφανὼ δὲ ἡ βασιλέως γαμετὴ οὐ παρῆν ἐκεῖσε, ἀλλ' ἐν τῇ ***ἁγία σορῷ τῇ ἐν Βλαχέρναις προσεκαρτέρει εὐχομένη***„. Καὶ περαιτέρω προκειμένου περὶ στρατηγοῦ αὐτομολήσαντος πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα Ρωμανὸν τὸν Βον. καταχωρίζεται· "διασώζεται μέχρι τῶν Βλαχερνῶν καὶ τεθεὶς ***ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σορῷ***„. Κατέφυγεν εἰς τὸν εὐκτήριον οἶκον ἐν τῷ ὁποίῳ ἐφυλάσσετο ἡ ἁγία σορὸς, ὀνομαζόμενον συνεκδοχικῶς καὶ τοῦτον Σορόν.

Ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ κυριωτέρου ναοῦ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ θείου τοῦ Ἰουστινιανοῦ Ἰουστίνου τοῦ Αου, βασιλεύσαντος ἀπὸ τοῦ 518 ἕως 527. Ὁ δὲ Ἰουστῖνος ὁ Β'. κατὰ τὸ 572 προσθέσας μίαν ἁψῖδα κατὰ τὸ βόρειον καὶ μίαν κατὰ τὸ νότιον μέρος τοῦ ναοῦ προσέδωκεν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τὸ σχῆμα τοῦ Σταυροῦ. "Καὶ ἐποίησε τὴν ἐκκλησίαν κατὰ σταυρίου„. ([6])

Ὅτι ἀμφότεροι οἱ ὁμώνυμοι οὗτοι Αὐτοκράτορες ἔχουν σχέσιν μὲ τὸν ναὸν τῶν Βλαχερνῶν δεικνύεται καὶ ἐκ δύο ἐπιγραμμάτων. Ἐκ τοῦ πρώτου ἐπιγράμματος ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ πρωταρχικὸς ναὸς τῆς Πουλχερίας διὰ τοῦ χρόνου κατέστη σαθρὸς καὶ διὰ τῆς ἀνοικοδομήσεως ἀποκατέστη "***ἀσφαλής***„. Τὸ δεύτερον ἐπίγραμμα ὁμιλεῖ περὶ τοῦ κάλλους τοῦ ναοῦ τοῦ ἀνοικοδομηθέντος ὑπὸ τοῦ Ἰουστίνου τοῦ πρώτου καὶ περὶ τῆς μεγαλυτέρας λαμπρότητος τὴν ὁποίαν προσέδωκεν αὐτῷ Ἰουστῖνος ὁ Βος. ([7])

Πλὴν τοῦ μεγάλου ναοῦ καὶ τοῦ παρεκκλησίου τῆς Σοροῦ μνημονεύεται καὶ τὸ λοῦμα ἢ λοῦσμα τῶν Βλαχερνῶν, τὸ ἁγίασμα, ὅπως λέγομεν ἡμεῖς σήμερον. Τὸ λοῦσμα τοῦτο εὑρίσκετο ὅπου καὶ τὸ σημερινὸν ἁγίασμα τῶν Βλαχερνῶν. Ἡ ἁψὶς καὶ αἱ στοαὶ εἶναι τὰ μόνα σωζόμενα ἐκ τοῦ ἀρχαίου βυζαντινοῦ λούματος. Ὡς γνωστὸν εἰς τὰ ἀρχαῖα εὐχολόγια τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, ὡς εἶναι π. χ. τὸ τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων (1027), ὑπάρχει ἀκολουθία ἰδιαιτέρα τοῦ ἁγίου

---

5) Μ. Γεδεών, «Βυζαντινὸν ἑορτολόγιον». σ. 122-123.

6) Θεοφάνης, Α' σ. 376.

7) «Θεῖος Ἰουστῖνος... Μητρὸς ἀπειρογάμου δόμου σκάζοντα νοήσας, σαθρὸν ἀποσκεδάσας, τεῦξε μιν ἀσφαλείας». Τὸ δεύτερον· «Ὁ πρὶν Ἰουστῖνος περικαλλέα δείματο νηὸν τοῦτον μητρὶ Θεοῦ, κάλλει λαμπόμενον· ὁ πλότερος δὲ μετ' αὐτὸν Ἰουστῖνος βασιλεύων κρείσσονα τῆς προτέρης ὤπασεν ἀγλαΐην». Σκαρλάτου Βυζαντίου, «Κωνσταντινούπολις» Α. σ. 586.

Ἀπόσπασμα ἐκ χάρτου (μετά τινων τροποποιήσεων) τοπογραφικοῦ τῆς ἀρχαίας Κωνσταντινουπόλεως φιλοτεχνηθέντος ὑπὸ τοῦ κ. Μιλ. Ι. Νομίδου, εἰκονίζον τὸν ἀρχαῖον χῶρον τῶν Βλαχερνῶν καί τινα τῶν πέριξ.

λούματος τῶν Βλαχερνῶν. Τὸ μέρος τοῦ ἁγιάσματος ἐν τῷ ὁποίῳ ἐλούοντο ὠνομάζετο "κόλυμβος". Οἱ συνεχισταὶ τοῦ Θεοφάνους (σελ. 174) ἀναφέροντες περὶ τῶν συχνῶν ἐπισκέψεων εἰς τὸν ναὸν τῶν Βλαχερνῶν τὰς ὁποίας ἐποιεῖτο ἡ σύζυγος τοῦ Θεοφίλου Θεοδώρα προσθέτουσιν ἅμα ὅτι ἐλούετο. "Εἴθιστο Θεοδώρα κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον συχνῶς πως ἐπιφοιτᾷν ναόν, ὁμοῦ μὲν εὐχάς τινας ἀποδιδοῦσα Θεῷ, ὁμοῦ δὲ ***καὶ λουτροῦ μετέχουσα***".

Ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ἀφιερώνει ἰδιαίτερον κεφάλαιον διὰ τὸ λουτρὸν τοῦτο τῶν Αὐτοκρατόρων τιτλοφορούμενον "ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῶν δεσποτῶν ἀπιόντων λούσασθαι ἐν Βλαχέρναις"· "Μετὰ ταῦτα οἱ βασιλεῖς εἰσέρχονται εἰς τὰ ἀποδυτά, περιβάλλονται χρυσᾶ λέντια καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸ ἅγιον λοῦσμα" (Α΄ σ. 551 καὶ Πασπάτης· Βυζ. Μελέται σ. 393) Τὸν κόλυμβον τοῦτον, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Κωδινοῦ, ἐχρύσωσε καὶ ἠργύρωσε περισσότερον ὁ Βασίλειος ὁ Β΄. Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ λούματος (τὸ δεύτερον ἦτο ὁ κόλυμβος) ἀπετέλει ὁ δεύτερος θόλος Ἅγιος Φωτεινὸς λεγόμενος (Σκαρλάτου Βυζαντίου, Κ/πολις Α΄ σ. 591).

Ὁ ναὸς τῶν Βλαχερνῶν κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀταλιώτου (σ. 138) ἐκάη κατὰ τὸ ἔτος 1069. Ὁ ναὸς ἀνῳκοδομήθη ὑπὸ τοῦ Ρωμανοῦ τοῦ Διογένους (1068-1070), οὐχὶ δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀνδρονίκου τοῦ πρεσβυτέρου (1282-1328), ὁ ὁποῖος διεκόσμησεν αὐτόν. Ὁ ναὸς ἄλλως τε ὑφίστατο κατὰ τὴν Ἅλωσιν τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν Λατίνων, ὡς καταφαίνεται ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Πάπα Ἰννοκεντίου τοῦ Γ΄. Ἐκ τῆς ἰδίας ἀλληλογραφίας βεβαιοῦται ὅτι ὁ ναὸς τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν καταληφθεὶς ὑπὸ τῶν Λατίνων καὶ γενόμενος λατινικὸς ἐξηρτᾶτο κατ' εὐθεῖαν παρὰ τοῦ Πάπα. (8) Νὰ ὑποτεθῇ ὅτι καὶ πρὸ τοῦ Ἀνδρονίκου τοῦ πρεσβυτέρου ἢ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ ἐκάη καὶ ἠφανίσθη ὁ ναὸς τῶν Βλαχερνῶν καὶ ἀνεκτίσθη κατόπιν ὑπὸ τοῦ ἰδίου Αὐτοκράτορος ; Βυζαντινοῦ χρονογράφου μαρτυρίαν δὲν ἔχομεν περὶ δευτέρας πυρπολήσεως ἢ ὁπωσδήποτε καταστροφῆς τοῦ ναοῦ τῶν Βλαχερνῶν πρὸ τῆς πυρπολήσεως καὶ τῆς ὁριστικῆς καταστροφῆς τοῦ 1434 περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖ ὁ Φραντζῆς καὶ τὴν ὁποίαν ἐπιβεβαιοῖ ὁ θρῆνος τοῦ καέντος ναοῦ ὁ ὑπὸ τοῦ προμνησθέντος Ἰταλοῦ Mercati ἀποδιδόμενος εἰς τὸν Ρωσσίας (καρδινάλιον) Ἰσίδωρον. Ὁ Δουκάγγιος ἀναφέρει περὶ ἀνεγέρσεως τοῦ ναοῦ τῶν Βλαχερνῶν ὑπὸ τοῦ Ἀνδρονίκου (C/lis Christ βιβλ. 4). Ἓν χειρόγραφον τοῦ ΣΤ΄. αἰῶνος ἀναφέρον περὶ τοῦ ἐμπρησμοῦ τοῦ 1434 προσθέτει τὰ ἑξῆς : "Ὁ ἐμπρησμὸς (ἀφήνω τὸ

8) Giovanni Mercati, ἔνθ. ἀνωτ. σ. 23 (el tempo della dominazione latina dipendeva direttamente della S. Sede».)

κείμενον ὡς ἔχει) τῆς Βλαχέρνας ἐγύνετον ἐπὶ ἔτους 6942 (1434) ἰνδικτιῶνος ιβ΄ ἀποκρέω ἡμέρα Παρασκευὴ ὥρα τετάρτη τῆς νυκτός. Ὦ τῆς ἀνοχείσου λόγε· **τρίτος καμὸς καὶ ἀφανισμός„.** (9) Ποῖος νὰ ἦναι ὁ δεύτερος "καμὸς καὶ ἀφανισμὸς ; „

Ἡ τελευταία πυρπόλησις, ὡς ἀνέφερα ἤδη, μαρτυρεῖται καὶ ὑπὸ τοῦ θρήνου τοῦ ναοῦ. "τὶς τελχίν; ποῖος Κότυς τῷ περικαλεῖ καὶ μεγίστῳ καὶ θείῳ τῷδε βασκήνας νεῷ τοῖς λογισμοῖς τῶν νέων ἐκείνων, οἵ γε τὸ πῦρ ὑφῆψαν, ὑπιεσέδυ; οὐρανέ, φεῦ, οἷον ἐπὶ γῆς κάλλος, τούτῳ δὴ τὸ χιλιοετὲς ἐπιβάλλων ὄμμα, τῷ πυρὶ καταδαπανώμενον ἄρτι πῶς ἔτλης, πῶς ἤνεγκας, καὶ οὐ ῥαγδαῖον ἐκείνῳ τὸν ὑετὸν ἐπαφῆκας. . . ;„ Φράσεις τινὲς τῆς ὡς ἄνω περικοπῆς τοῦ θρήνου μᾶς ὑπενθυμίζουν τὴν σχετικὴν πρὸς τὸν ἐμπρησμὸν τοῦτον περικοπὴν τοῦ χρονικοῦ τοῦ Φραντζῆ· "Ἐπυρπολήθη ὑπό τινων ἀρχοντοπούλων θελόντων πιάσαι τινὰς νεογνοὺς περιστερῶν„. (10) Μετὰ τὴν πυρπόλησιν ταύτην ὁ ναὸς τῶν Βλαχερνῶν, συνεπείᾳ τῆς καταστάσεως τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους καταρρεύσαντος 19 ἔτη μετὰ τὴν καταστροφὴν ἐκείνην τοῦ ναοῦ διὰ τῆς ἁλώσεως τῆς πόλεως, δὲν ἀνηγέρθη πλέον. Πλεῖστα ἐκ τῶν λειψάνων τοῦ ἐξαφανισθέντος ναοῦ ἐχρησίμευσαν πρὸς οἰκοδομὴν ἰδιωτικῶν οἰκιῶν ἢ ἐπισήμων κτιρίων.

(Ἕπεται συνέχεια)

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

---

9) G. Mercatti αὐτόθι, σ· 25 σημ· 18.

10) Χρονικὸν Φραντζῆ σ. 158. Πασπάτη, Βυζαντιναὶ μελέται σ. 391.

Η ΕΝ ΧΑΛΚΗ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ

4) ΟΡΙΑ, ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ

Α'.) Πατριαρχικὸν σιγίλλιον (1)

† *Ραφαὴλ ἐλέῳ Θεοῦ, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης*

Τῆς ἡμῶν μετριότητος σωματικῶς εἰς τὴν νῆσον Χάλκην ἀπελθούσης προσκυνήσεως χάριν τῶν ἐν αὐτῇ εὑρισκομένων σεβασμίων καὶ πατριαρχικῶν δύο σταυροπηγίων, τῆς τε ζωοποιοῦ ἁγίας Τριάδος καὶ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου Μαρίας, καὶ συνοδικῶς προκαθημένης συνεδριαζόντων αὐτῇ καὶ τῶν παρατυχόντων τιμιωτάτων καὶ λογιωτάτων κληρικῶν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ χρησίμων ἀρχόντων, παραστάντες οἱ ὁσιώτατοι καθηγούμενοι τῶν αὐτῶν θείων μοναστηρίων, ὅ τε ἱερομόναχος Ἰωὴλ καὶ ὁ ἐν ἱερομονάχοις κὺρ Φιλόθεος μετὰ καὶ τῆς λοιπῆς αὐτῶν συνοδείας, ἐζήτησαν τοπικὴν ἔρευναν καὶ ἐξέτασιν γενέσθαι περὶ τῆς διαφορᾶς καὶ διενέξεως τῶν ὁρίων τῶν μοναστηρίων αὐτῶν, ὡς ἂν τῆς ἀληθείας φανείσης πάντοτε, παύσηται καὶ διαλυθῇ τὸ μεταξὺ σκάνδαλον καὶ ἡ μνησικακία καὶ καθαρῶς καὶ ἀπαθῶς ὑμνῶσι τὸν Θεὸν ἐν αὐτοῖς καὶ δοξολογῶσι.

Καὶ ἡ μετριότης ἡμῶν τὴν αἴτησιν αὐτῶν ὡς εὔλογον ἀποδεξαμένη παρεγένετο κατὰ τόπον καὶ ἀφορισμὸν μετὰ ὠμοφορίου καὶ ἐπιτραχηλίου ἐξεφώνησεν εἰς τὸ μαρτυρηθῆναι τὴν ἀλήθειαν. Καὶ δὴ προσελθόντες ὅ τε εὐλαβέστατος ἐν αὐτῇ τῇ νήσῳ χώρας παπᾶ κὺρ Νικόλαος, ὁ υἱὸς τοῦ ποτε παπᾶ Μανουήλ, ὁ γέρων Δημήτριος τοῦ Λαζαρῆ καὶ ἄλλοι τῶν χρησίμων γερόντων, ἐμαρτύρησαν παρόντων καὶ ἑκατέρων τῶν μερῶν, ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς πατριαρχείας τοῦ κὺρ Μητροφάνους, ἡγουμενεύοντος τότε ἐν τῇ μονῇ τῆς Παναγίας τοῦ ἐλεήμονος κὺρ Κυρίλλου, τοῦ χρηματίσαντος μετὰ ταῦτα Νικαίας μητροπολίτου, ἀπεδείχθη καὶ ἀπεφάνθη οὕτω : τὰ μὲν ὅρια καὶ καταθέσια τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς ἁγίας Τριάδος ἵνα φαίνωνται καὶ ὦσιν ὑποκείμενα αὐτῇ ἀπὸ τῆς ἔνδον θαλάσσης πέτρας, ἥτις ὑπάρχει ἀναμέσον τοῦ μύλοι αὐτῆς καὶ τοῦ ταρ-

1) Ὅρα σχετικὰ ἐν σελίδι 61.

σανᾶ τῆς Παναγίας πλησίον τοῦ χωραφίου Καραπαπᾶ, ἀνερχόμενα τὰ ἴσα τῆς συκῆς, τοῦ χάνδακος καὶ τοῦ πρίνου εἰς τὴν δημοσίαν ὁδὸν τῆς Παναγίας, ἔγγιστά που τοῦ μνήματος τῆς Μοσχινοῦς· τὸ δὲ τῆς θείας μονῆς τῆς Παναγίας μου ὑπάρχωσιν ἀπὸ τῆς αὐτῆς πέτρας καὶ ἔξω πρὸς τὰ μέρη τοῦ ταρσανᾶ αὐτῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἀνέκαθεν αὐτῆς τόπων ἰδίων.

Τῆς ἀληθείας ἀναφανείσης τοιουτοτρόπως, ὡς μαρτυρηθείσης καὶ ἀποδειχθείσης, ἡ μετριότης ἡμῶν γράφουσα ἀποφαίνεται ἐν ἁγίῳ Πνεύματι καὶ διορίζεται ἵνα, κατὰ τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν τῆς τότε διανομῆς καὶ ἀποφάσεως, ἔχῃ ἑκάστη μονὴ τοὺς ἰδίους αὐτῆς τόπους καὶ φυλάττῃ τὰ σύνορα αὐτῆς καὶ τὰ ὅρια καὶ μὴ τολμῶσιν οἱ ἐν αὐτοῖς τοῖς μοναστηρίοις ἡγούμενοι, οἵ τε νῦν καὶ οἱ μετὰ ταῦτα, καὶ οἱ λοιποὶ συμμονάζοντες αὐτοῖς, ἔξω τῶν ὁρίων αὐτῶν καταπατεῖν καὶ ἰδιοποιεῖσθαι ἐν βάρει ἀργίας καὶ ἀφορισμοῦ ἀλύτου τοῦ ἀπὸ Θεοῦ· ἂν δ' ὁ νῦν καθηγούμενος τῆς Παναγίας παπᾶ Φιλόθεος ἢ καὶ ἄλλος τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου ἱερομόναχος καὶ μοναχὸς βουληθῇ ἀνατρέψαι τὴν παροῦσαν εὔλογον ἀπόφασιν καὶ ἀγωγήν τινα περὶ τούτου ποιῆσαι ὀψέ ποτε, ἀργὸς ἔστω πάσης ἱεροπραξίας καὶ ἀφωρισμένος ἀπὸ Θεοῦ καὶ ἀσυγχώρητος.

Ὅθεν καὶ εἰς διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν μετριότητος πατριαρχικὸν σιγγιλιῶδες γράμμα καὶ ἐπεδόθη τῇ διαληφθείσῃ θείᾳ μονῇ τῆς ἁγίας Τριάδος.

Ἐν ἔτει, ζριγʹ. Ὀκτωβρίῳ, ἰνδικτιῶνος γʹ

Βʹ) Σουλτανικὸν φιρμάνιον (2)

Σοὶ τῷ δικαστῇ τοῦ Σκουτάρεως, τῷ δικαιοτάτῳ τῶν δικαστῶν τῶν μουσουλμάνων, τῷ καλλίστῳ τῶν μονοθεϊστῶν, τῇ πηγῇ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως, τῷ αἴροντι τὰς σημαίας τοῦ ἱεροῦ νόμου καὶ τῆς θρησκείας, τῷ κληρονόμῳ τῶν γνώσεων τῶν προφητῶν καὶ τῶν ἀπεσταλμένων τοῦ Θεοῦ, τῷ εἰς ὅν ἰδιάζει ἡ μεγάλη εὐσπλαγχνία τοῦ ἀντιλήπτορος βασιλέως, τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, αὐξηθείη ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ περιωπὴ αὐτοῦ καὶ σοὶ τῷ ἐκ τῶν νομομαθῶν ἱεροδικαστῶν ἱεροδικαστῇ τοῦ ναχιὲ τῶν νήσων, αὐξηθείη ἡ παιδεία αὐτοῦ.

Ἅμα ὡς φθάσῃ τὸ ὑψηλόν μου αὐτοκρατορικὸν διάταγμα, ἔστω γνωστὸν ὅτι κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς αἰτήσεως, ἣν ὑπέβαλον εἰς τὸ αὐτοκρατορικόν μου διβάνιον οἱ μοναχοὶ τῆς ἐκ τῶν βακουφίων τοῦ ἱεροῦ τεμένος τοῦ μακαρίτου καὶ συγκεχωρημένου βασιλόπαιδος Μεχμὲτ χὰν (εἴη εὐώδης ὁ τάφος αὐτοῦ) μονῆς τῆς ἁγίας Τριάδος, κειμένης ἐν Χάλκῃ, ὑποκειμένῃ εἰς τὸν ναχιὲν τῶν νήσων, προσηρτημένων εἰς τὴν πόλιν τοῦ

2) Ὅρα σχετικὰ ἐν σελ 61.

Σκουτάρεως, ἐπειδὴ δὲν ἔδειξαν σφάλμα καὶ ἀμέλειαν ἐν τῇ καταβολῇ εἰς τὸ βακούφιον κατ' ἔτος τῶν τε κατ' ἀποκοπὴν φόρων τῶν πεντακοσίων ἄσπρων (ἀκτσὲ) τῶν γεννημάτων τῶν παραγομένων ἐκ τῶν περὶ τὴν μονὴν καλλιεργουμένων καὶ σπειρομένων χωραφίων καὶ ἐκ τῶν ἀμπέλων καὶ κήπων, καὶ τῶν φόρων τῶν "ἀβαρίζ" (3) καὶ οἰκιῶν, δὲν ἔπρεπε νὰ ἐνοχλῶνται δι' ἀπαιτήσεως περισσοτέρων φόρων. Καὶ ἐν τούτοις οἱ ὑπὸ τοῦ βακουφίου διωρισμένοι ὑπάλληλοι (σουμπασῆδες), μὴ ἐξαρκούμενοι εἰς τοὺς ὡρισμένους φόρους, ἐνοχλοῦσι καὶ ἀδικοῦσιν ἀπαιτοῦντες μεγαλύτερον ποσὸν δεκάτων καὶ φόρων.

Ἐπειδὴ ἐζήτησαν τὴν ἔκδοσιν τῆς ἱερᾶς μου διαταγῆς πρὸς παρεμπόδισιν καὶ παῦσιν τῆς ἀδικίας τῶν εἰρημένων σουμπασήδων, τῆς διαπραττομένης παρὰ τὰς διατάξεις τοῦ κτηματολογίου καὶ παρὰ τὰ ἀνέκαθεν εἰθισμένα, κατόπιν ἐξετάσεως γενομένης ἐν τοῖς βιβλίοις τοῦ αὐτοκρατορικοῦ μου ταμείου, ἀποδειχθέντος ὅτι οἱ φόροι τῶν ἐκ τῶν βακουφίων τοῦ βασιλόπαιδος Μεχμὲτ χὰν ἐν τῇ νήσῳ Χάλκῃ ὑπαρχόντων 12 βακουφίων (ἀβαρὶζ) καὶ οἰκιῶν, καὶ οἱ φόροι τῶν ἰσαρίθμων ἀβαρὶζ καὶ οἰκιῶν, γεγραμμένων ἐπ' ὀνόματι τῶν κατοίκων τῆς ἐν λόγῳ νήσου καταβάλλονται κατ' ἔτος ἐγκαίρως καὶ ἀνελλιπῶς, συμφώνως τῇ διαταγῇ καὶ τοῖς βιβλίοις, εἰς τοὺς ἁρμοδίους ὑπαλλήλους, ἐντεταλμένους τὴν εἴσπραξιν αὐτῶν, — καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὴν καταβολὴν τοῦ εἰς ἕκαστον ἀναλογοῦντος φόρου εἰς τοὺς ἁρμοδίους ὑπαλλήλους, κατὰ τὸν συμφώνως τῷ ἱερῷ νόμῳ συνταχθέντα κατάλογον, ἐπιβάλλεται ὅπως μὴ εἰσπράττωνται φόροι περισσότεροι διὰ τῆς βίας καὶ καταπιέσεως, παρὰ τὴν ὑψηλήν μου διαταγὴν καὶ παρὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἱεροῦ νόμου καὶ παρὰ τὰ ἀνέκαθεν εἰθισμένα, καὶ μὴ ἐπιβαρύνωνται αὐθαίρετοι φόροι, — κα ἐπειδὴ τὰ ἐκ τῶν βακουφίων τοῦ μακαρίτου καὶ συγκεχωρημένου βασιλόπαιδος Μεχμὲτ χάν, (οὗ εἴη εὐώδης ὁ τάφος) χωρία τῶν νήσων τοῦ Μαρμαρᾶ καὶ τὰ χωρία τῆς Μπίγας ὑπαγόμενα εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν τῆς Μπίγας καὶ αἱ νῆσοι Ἐρυθρά, (4) Φάρια, Χάλκη, Μάλτεπε, Ἄκ Κιλίσε ὑπαγόμενα εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν τοῦ Σκουτάρεως, κατεγράφησαν κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἱεροδικαστοῦ τοῦ Μαρμαρᾶ Ἀβδοὺλ Λατὴφ γενομένην τὴν 10 τοῦ μηνὸς Ρεβιοὺλ ἐββὲλ τῷ 971 καταγραφὴν τῆς νήσου ταύτης, καὶ ἐπειδὴ ἐκ τοῦ χωρίου Χάλκης, ὑπαγομένης εἰς τὴν Ἐρυθρᾶν νῆσον, εἰσπράττονται φόροι καὶ τελωνειακοὶ δασμοὶ 100 ἄσπρα (ἀκτσέ), δέκατα τῶν καρπῶν 120 ἄσπρα, ἐκ τοῦ μοναστηρίου τῆς Παναγίας κατ' ἀποκοπὴν 100 ἄσπρα, καὶ ἐκ τοῦ μοναστηρίου τῆς ἁγίας Τριάδος κατ' ἀποκο-

3) ***Ἀβαρὶζ*** = βακούφια ἱδρυμένα πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως τὰ εἰσοδήματα αὐτῶν δαπανῶνται ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν καὶ συμφορῶν χωρίου ἢ συνοικίας τινός.

4) Ὑπὸ τὴν ***Ἐρυθρᾶν*** ἐννοητέα ἡ νῆσος Πρίγκηπος.

πὴν 60 ἄσπρα καὶ ἐκ τῶν στρεμμάτων τῶν ἀμπέλων 60 ἄσπρα πολλαπλασιαζόμενα ἐπὶ 8, ἤτοι 512 ἄσπρα καὶ ἐν ὅλῳ μετ' ἄλλων 2972 ἄσπρα καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῆς γενομένης ἐξετάσεως διὰ τοῦ ἱεροδικαστηρίου ἀπεδείχθησαν ταῦτα γεγραμμένα εἰς τὰ βιβλία τοῦ κτηματολογίου καὶ ἐσημειώθησαν εἰς τὸ περιθώριον τῆς αἰτήσεως τῶν μοναχῶν τῆς εἰρημένης μονῆς, καὶ ἐπειδὴ καταβαλλομένων τῶν ἄνωθι φόρων εἰς τοὺς ἁρμοδίους ἐγκαίρως καὶ ἀνελλιπῶς, ἐζητήθη ἡ ἔκδοσις τῆς αὐτοκρατορικῆς μου διαταγῆς ἵνα μὴ ἐνοχλῶνται οἱ μοναχοὶ διὰ τῆς ἀπαιτήσεως περισσοτέρων φόρων, ἐξεδόθη τὸ ἱερὸν αὐτοκρατορικόν μου φιρμάνιον, διὰ ταῦτα ὑμεῖς οἱ ἱεροδικασταὶ προσπαθήσατε καὶ ἐνεργήσατε, ἵνα, ἐφ' ὅσον οἱ μοναχοὶ τῆς ἐν λόγῳ μονῆς καταβάλλουσι εἰς τοὺς ἁρμοδίους εἰσπράκτορας τοὺς βακουφικοὺς φόρους, μὴ ἐνοχλῶνται καὶ ταλαιπωρῶνται διὰ τῆς ἀπαιτήσεως μεγαλητέρων ποσῶν παρὰ τὰ κεκανονισμένα καὶ τὴν ὑψηλήν μου διαταγήν.

Οὕτω γινώσκετε καὶ εἰς τὸ ἱερόν μου σύμβολον πιστεύσατε.

Συνετάχθη ἐν Κων/πόλει τῇ 29 Ρεμπιοὺλ ἐββὲλ 1238

† Ο ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Η ΣΧΕΣΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΩΝ ΖΩΝΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΕΚΟΙΜΗΜΕΝΟΥΣ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

Α΄.

ΣΧΕΣΙΣ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΕΚΟΙΜΗΜΕΝΟΥΣ

Ἐν τῇ συνειδήσει ἁπάντων, γενικῶς εἰπεῖν τῶν ἀρχαίων ἐθνικῶν λαῶν, μηδὲ τῶν ἀγρίων φυλῶν ἐξαιρουμένων, ὑπῆρχεν ἡ ἀντίληψις, ὅτι ἡ ψυχὴ μετὰ θάνατον εἰς διηνεκῆ σχέσιν καὶ ἐπαφὴν διατελοῦσα μετὰ τοῦ σώματος, ἐξηκολούθει νὰ ζῇ, καθ' ὃν τρόπον ζῇ ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, αἰσθανομένη δηλονότι ἁπάσας τὰς ὑλιστικὰς ἀνάγκας, τὰς ὁποίας αἰσθάνεται καὶ ἔχει οὗτος ἐν τῇ ἐνταῦθα διαβιώσει αὐτοῦ.

Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται ἡ παρ' αὐτοῖς ἀπὸ τῶν πρώτων ἤδη προϊστορικῶν χρόνων παρατηρουμένη ἐνδόμυχος τάσις, ὅπως ἱερὸν αὐτῶν καθῆκον θεωρῶσιν, ἵνα μετὰ θρησκευτικῆς τουτ' αὐτὸ εὐλαβείας καὶ κατὰ τὰς ἐπὶ μέρους θρησκευτικὰς δοξασίας καὶ τὰ ἔθιμα αὐτῶν ἀπονέμωσι τοῖς νεκροῖς τὴν δέουσαν τιμὴν κατὰ τὴν ὑστάτην ὥραν τῆς τε κηδείας καὶ τοῦ ἐνταφιασμοῦ αὐτῶν καὶ ἐξακολουθῶσι μετὰ ταῦτα ποικιλοτρόπως νὰ εὑρίσκωνται εἰς διηνεκῆ σχέσιν, ἐπαφὴν καὶ δεσμὸν μετ' αὐτῶν.

***

Οὕτως οἱ πρῶτοι νομαδικοὶ καὶ ἄγριοι λαοὶ τῆς γῆς ἀπὸ τῆς προϊστορικῆς ἤδη ἐποχῆς ἅμα τῷ θανάτῳ μέλους τῆς οἰκογενείας αὐτῶν ἤνοιγον παρὰ τὴν καλύβην, ἐν ᾗ διητῶντο, τάφρον καὶ ἀφοῦ καλῶς περιέφραττον αὐτὴν μετὰ κατανυκτικῆς νεκρικῆς πομπῆς ἐναπέθετον ἐν αὐτῇ τὸ σκῆνος τοῦ νεκροῦ, φέροντος λαμπρὰν περιβολήν.

Ἀνὰ πᾶσαν δὲ πρωΐαν προσερχόμενοι οἱ οἰκεῖοι αὐτοῦ, εὐλαβῶς ἐναπέθετον ἐπ' αὐτοῦ ποσότητα ἡμερησίας τροφῆς, ἧς δῆθεν οὗτος εἶχεν ἀνάγκην πρὸς διατήρησιν αὐτοῦ ἐν τῇ ζωῇ.

***

Οἱ Σῖναι καὶ οἱ Ἰάπωνες, βάσιν τῆς θρησκείας αὐτῶν ἔχοντες τὴν λατρείαν τῶν ψυχῶν τῶν προγόνων αὐτῶν, μεγίστην σημασίαν ἀπέδιδον εἰς τὸν ὡς ἐμπρέπει ἐνταφιασμὸν τοῦ σκήνους τοῦ νεκροῦ. Ἡ σορὸς (τὸ φέρετρον), οὖσα μόνιμος κατοικία τοῦ τε νεκροῦ καὶ τῆς ἀθανάτου θεωρουμένης ψυχῆς αὐτοῦ, ἔδει νὰ ᾖ ὅσον τὸ δυνατὸν πολυτελής. Διὸ καὶ παρ' αὐτοῖς πολύτιμον δῶρον ἐθεωρεῖτο τὸ δῶρον πολυτελοῦς σοροῦ, ἐν ᾗ μετὰ θάνατον θὰ ἐναπετίθετο τὸ σκῆνος αὐτῶν.

Ἱερώτατον δὲ καθῆκον αὐτῶν ἐθεώρουν οὗτοι, ὅπως καὶ μετὰ τὸν ἐνταφιασμὸν εἰς διηνεκῆ εὑρίσκωνται μετὰ τοῦ νεκροῦ αὐτῶν σχέσιν καὶ ἐπαφὴν καὶ ἀμέριστον ἐκδηλῶσι πρὸς αὐτὸν σεβασμὸν καὶ τιμήν, ἥτις σὺν τῷ χρόνῳ ἐξειλίσσετο εἰς λατρείαν.

***

Οἱ Ἰνδοί, ἐν νεκρικῇ μετὰ βαθείας κατανύξεως πομπῇ ἐνταφιάζοντες τοὺς νεκροὺς αὐτῶν, εἰς διηνεκῆ μετέπειτα διετέλουν μετ' αὐτῶν σχέσιν. Δι' ἐπὶ τούτῳ δὲ προσευχῶν, θυσιῶν καὶ ἐξορκισμῶν πρὸς τοὺς θεοὺς αὐτῶν ἀνεκάλουν αὐτοὺς ἐκ τοῦ Ἅδου καὶ παρεῖχον αὐτοῖς τροφὴν πρὸς συντήρησιν δῆθεν αὐτῶν. Ἀναφέρεται μάλιστα, ὅτι παρ' αὐτοῖς ὑπῆρχε καὶ τὸ λίαν περίεργον ἔθιμον, ὅπως οἱ γονεῖς μὴ ἐνταφιάζωσι τὸ νεκρὸν τέκνον αὐτῶν, ἀλλ' ἀναρτῶσιν εἰς κλάδον δένδρου τὸ λίκνον, ὅπερ ἔφερε τὸ σῶμα τοῦ ἐν αὐτῷ θανόντος τέκνου, ἵνα, κατὰ τὴν ἀντίληψιν αὐτῶν, ὁ ἐναέριος οὗτος τάφος αἰωρούμενος ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ζωογονῇ τὸ ἐν αὐτῷ νεκρὸν τέκνον.

***

Οἱ Σημιτικοὶ καὶ Φοινικικοὶ λαοὶ διὰ μεγαλειώδους νεκρικῆς πομπῆς ἐνεταφίαζον τὸ σκῆνος τοῦ νεκροῦ αὐτῶν ἐντὸς καλλιμαρμάρου τάφου καὶ εἶτα οὐδαμῶς ἐπαύοντο, ὅπως εἰς διηνεκῆ μετ' αὐτοῦ διατελῶσι δεσμόν.

Οἱ Αἰγύπτιοι, ἐφρόνουν, ὅτι τὸ ἀνθρώπινον ὂν ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ ὑλικοῦ, τοῦ φθαρτοῦ δηλονότι μέρους, καὶ ἐκ τοῦ ἀΰλου, τοῦ ἀφθάρτου δηλονότι μέρους αὐτοῦ, ὅπερ ***Κᾶ*** ὀνομαζόμενον ἦτο ὁμοίωμα τοῦ ἀνθρώπου ὁρατόν. Ἐντὸς τοῦ ***Κᾶ*** ὑπῆρχε τὸ ***Μπαΐ***, ἤτοι ἡ ψυχὴ παρισταγομένη διὰ πτηνοῦ, καὶ τὸ ***Κοῦ***, τμῆμα φλογὸς ἀπεσπασμένης ἐκ τοῦ θείου πυρός. Τὸ ***Κᾶ*** ζῇ ἐν τῷ τάφῳ μετὰ τοῦ σκήνους τοῦ νεκροῦ, ὅπερ διά τε ποικίλων τροφῶν καὶ ἄλλως διατηροῦσιν οὗτοι ἐν καλῇ καταστάσει μέχρι τῆς ὑστάτης κρίσεως, „***τῆς ψυχοστασίας***„, ὅτε τὸ ***Κᾶ*** ἐνεφανίζετο ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ Ὀσήριδος καὶ δικαιούμενον ἀπερροφᾶτο ὑπ' αὐτοῦ. Οἱ Αἰγύπτιοι ἐτιμώρουν τοὺς προδότας, τοὺς κακούργους καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν, στεροῦντες αὐτοὺς τῆς ταφῆς, ὁπότε οὗτοι δὲν ἠδύναντο νὰ διέλθωσι τὸν ποταμὸν τοῦ Ἅδου (τὸν Νεῖλον) ἵνα ἐμφανισθῶσιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ αὐτῶν Ὀσήριδος, ὅστις κατῴκει εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην τοῦ ἐν λόγῳ ποταμοῦ. Ἐφ' ὅσον ὁ τάφος ἐθεωρεῖτο μακροχρόνιος κατοικία τοῦ ***Κᾶ***, οἱ Αἰγύπτιοι μεγίστην σημασίαν ἀπέδιδον εἰς τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ, ὅστις προϊόντος τοῦ χρόνου σὺν τῇ ἀναπτύξει τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ γλυπτικῆς τέχνης ἀπέβη ἀξιόλογος καὶ ἐξειλίχθη εἰς τὰς παροιμιώδεις αἰγυπτιακὰς πυραμίδας, ὧν ἄξιαι λόγου σώζονται τρεῖς ἡ τῆς Γκύζης, ἡ τοῦ Χέοπος καὶ ἡ τοῦ Χεφρῆνος, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα

"τοῦ ναοῦ τῆς Σφιγγός„. Εἰς τοὺς ἐν λόγῳ τάφους, ὧν οἱ πλείονες εἶχον καὶ ναούς, κατὰ τακτὰς ἐποχὰς τοῦ ἔτους συνήρχοντο οἱ συγγενεῖς τοῦ νεκροῦ μετὰ τῶν ἱερέων καὶ ἀπέδιδον, κατὰ τὰ παρ' αὐτοῖς εἰωθότα, τὴν νενομισμένην τιμὴν εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ.

Οἱ Χαλδαῖοι ἐφρόνουν, ὅτι ὁ κόσμος ἦτο διῃρημένος εἰς τρία βασίλεια εἰς τὸ τῶν Θεῶν, εἰς τὸ τῶν ζώντων καὶ εἰς τὸ τῶν νεκρῶν τοιοῦτον. Τὸ σκῆνος τοῦ νεκροῦ, ἀνῆκον εἰς τὸ βασίλειον τῶν νεκρῶν, ἐνεταφιάζετο ὑπὸ τὴν γῆν. Ἡ ψυχή, ὡς ἀνήκουσα εἰς τὸ βασίλειον τῶν ζώντων, περιεφέρετο ἐπὶ τῆς γῆς. Οὐχ ἧττον οὐδαμῶς διὰ τοῦτο ἔπαυεν ὅπως εἰς ἄμεσον καὶ διηνεκῆ εὑρίσκηται ἐπαφὴν καὶ σχέσιν μετὰ τοῦ σώματος, ὅπερ διὰ ταῦτα ἔπρεπε νὰ διατηρῆται καλῶς, διότι ἐκ τῆς ἀναπαύσεως τοῦ σώματος ἐξηρτᾶτο καὶ ἡ ἀνάπαυσις τῆς ψυχῆς. Διὸ καὶ μετὰ τοῦ νεκροῦ συνέθαπτον ποικίλας τροφὰς καὶ πᾶν ὅ,τι ἐν γένει ηὐχαρίστει αὐτὸν ἐν τῇ ζωῇ.

Οἱ Χαλδαῖοι εἶχον ἐν χρήσει καὶ τὸ ἔθιμον τῆς καύσεως τοῦ νεκροῦ. Καὶ ὅταν μὲν ἔθαπτον αὐτόν, ἔπραττον τοῦτο ἐν μυσταγωγικῇ νεκρικῇ πομπῇ ἐνταφιάζοντες αὐτὸν εἰς μεγαλοπρεπῆ τάφον, ὅταν δὲ ἔκαιον αὐτόν, διὰ τῆς αὐτῆς πομπῆς ἐτοποθέτουν τὴν κόνιν, τὰ ὀστᾶ καὶ τὸν σκελετὸν αὐτοῦ ἐντὸς εὐπρεπῶν μεγάλων δεξαμενῶν ἢ τάφρων

* * *

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ οἱ Ρωμαῖοι θεῖον καὶ ἱερὸν καθῆκον αὐτῶν ἐθεώρουν, ὅπως ἐνταφιάζωσι πάντα νεκρὸν οἱασδήποτε προελεύσεως, κατὰ τὸ τοῦ Παυσανίου ρητόν: "Ὡς πάντως ὅσιον ἀνθρώπου νεκρὸν γῇ κρύψαι„. Ἀσεβὴς ἐθεωρεῖτο ὁ ὁδοιπόρος, ὅστις δὲν ἔρριπτεν ὀλίγον χῶμα ἐπὶ τοῦ ἀγνώστου πτώματος, ὅπερ τυχὸν συνήντα καθ' ὁδόν. Τόσον βαθέως ἦτο ἐρριζωμένος εἰς τὴν συνείδησιν αὐτῶν ὁ ἄγραφος θεῖος νόμος τοῦ καθήκοντος τοῦ ἐνταφιασμοῦ, ὥστε ἀναφέρονται παρ' αὐτοῖς παραδείγματα προσώπων, ἅτινα, παρὰ τὴν ἐπὶ ποινῇ θανάτου ἀπαγόρευσιν τῶν ἁρμοδίων τοῦ ἐνταφιασμοῦ νεκροῦ τινος, ταῦτα ἀψηφῶντα τὸν θάνατον προέβησαν εἰς τὸν ἐνταφιασμὸν αὐτοῦ. Τοιοῦτον ὑπέροχον παράδειγμα ἀναφέρομεν τὸ τῆς Ἀντιγόνης, ἐν τῇ πολυκρότῳ ἀρχαίᾳ δραματικῇ τραγῳδίᾳ τοῦ Σοφοκλέους διεκτραγῳδούμενον. Αὕτη παρὰ τὴν ἐπὶ ποινῇ θανάτου ἀπαγόρευσιν τοῦ τυράννου τῶν Θηβῶν Κρέοντος, ὅπως ταφῇ ὁ νεκρὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Πολυνείκους, ὡς συμμαχήσαντος μετὰ τῶν ἐχθρῶν Ἀργείων, μετ' αὐτοθυσίας ἱπποτικῆς ἀντιμετωπίσασα τὸν θάνατον προέβη εἰς τὸν ἐνταφιασμὸν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, τονίσασα ὅτι ἀνώτερον καὶ ἱερώτερον πάντων εἶνε τὸ πρὸς τοὺς Θεοὺς καὶ τὸν ἀδελφὸν καθῆκον.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τῇ 23 Ἀπριλίου ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τῆς Κατουαρίας ἐγένετο ἡ ἐνθρόνισις τοῦ ἐκλελεγμένου νέου Ἀρχιεπισκόπου William Temple.

Ἡ Α. Σεβασμιότης, υἱὸς Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας, τοῦ Frederik Temple, ἐγεννήθη τῇ 15ῃ Ὀκτωβρίου τοῦ 1881. Διανύσας λίαν ἐπιτυχῶς καὶ εὐδοκίμως τὸ στάδιον τῶν σπουδῶν αὐτοῦ ἐν τῇ διασήμῳ Σχολῇ τοῦ Rugly καὶ τῷ Balliole College τῆς Ὀξφόρδης, ἐχειροτονήθη διάκονος τῷ 1909 καὶ πρεσβύτερος τῷ 1910, χρηματίσας Chaplain τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, διευθυντὴς τοῦ Repton College καὶ κατόπιν προϊστάμενος τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου ἐν Λονδίνῳ. (1919). Μετὰ διετῆ δὲ ὑπηρεσίαν ὡς Canon τοῦ Westminster Abbey ἐξελέγη ἐπίσκοπος Manchester. Διετέλεσε τοιοῦτος μέχρι τοῦ 1929, ὅτε, προαχθέντος τοῦ δόκτορος Lang εἰς τὸν θρόνον Καντουαρίας, διεδέχθη αὐτὸν ὡς Ἀρχιεπίσκοπος Ὑόρκης, οἷος καὶ διετέλεσε μέχρι τῆς 23 Φεβρουαρίου 1942, ὅτε καὶ ἐξελέγη Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας, εἰς διαδοχὴν τοῦ παραιτηθέντος δόκτορος Cosmo-Lang.

Ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος William Temple, πνεῦμα εὐρὺ καὶ εὔστροφον, διακρίνεται διὰ τὴν πολυμερῆ καὶ ἀρτίαν αὐτοῦ μόρφωσιν, ὡς καὶ τὴν σπανίαν αὐτοῦ συγγραφικὴν ἱκανότητα, συγγράψας πλεῖστα ὅσα θεολογικὰ καὶ φιλοσοφικὰ ἔργα. Ῥήτωρ διακεκριμένος, μὲ βαθεῖαν χριστιανικὴν πίστιν καὶ θερμουργὸν ζῆλον εἶναι πρόσωπον ἐξαιρετικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κύρους, ἀσκεῖ δὲ μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ φοιτητικοῦ κόσμου καὶ τῆς νεολαίας ἐν γένει.

Πεπροικισμένος δι' ἐξόχων ἱκανοτήτων καὶ γενικῆς ἀπολαύων ἐκτιμήσεως παρὰ τοῖς ἐπισήμοις κύκλοις, μετέσχεν ἐνεργῶς τῶν σπουδαιοτέρων ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Εὐρώπῃ Διαχριστιανικῶν Κινήσεων. Ἐν αὐτοῖς ἐξεδήλωσε πάντοτε βαθεῖαν κατανόησιν τόσον τῆς σημασίας τῆς κοινῆς διαχριστιανικῆς κινήσεως πρὸς ἀντιμετώπισιν ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν τῶν διαφόρων κοινωνικῶν προβλημάτων τῶν παρουσιαζομένων ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ὅσον καὶ τῆς σημασίας αὐτῶν πρὸς προσέγγισιν καὶ σύσφιγξιν τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐκδηλώσας πολλάκις τὸν βαθὺν σεβασμόν, ὃν τρέφει πρὸς τὴν Ἀνατολικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Ἡ Α. Σεβασμιότης δι' ἰδιαιτέρας πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Π/χεῖον ἐπιστολῆς ἀνήγγειλε τὴν γενομένην ἐνθρόνισιν Αὐτοῦ, διατυπώσας τὴν εὐχὴν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Αὐτοῦ συνεχισθῶσι καὶ ἀναπτυχθῶσιν αἱ φιλικαὶ μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν Ὀρθοδόξου καὶ Ἀγγλικανικῆς σχέσεις.

Κατωτέρω δημοσιεύεται τὸ γράμμα τοῦτο τῆς Α. Σεβασμιότητος, ὡς καὶ τὸ σχετικὸν ἀπαντητικὸν πρὸς Αὐτὴν γράμμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ἐν Λάμπεθ Πάλας S. E., κατὰ Μάϊον 1942

Βενιαμίν, τῷ Παναγιωτάτῳ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης, ἐμῷ ἀδελφῷ ἐν Χριστῷ ἀγαπητῷ.

Ἐπιλαμβάνομαι τῆς εὐτυχοῦς ταύτης εὐκαιρίας ὅπως καταστήσω Ὑμῖν γνωστόν, ὅτι τῇ 23ῃ Ἀπριλίου, ἑορτῇ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, Προστάτου ἁγίου τῆς

Ἀγγλίας, ἐνεθρονίσθην ἐν τῇ Καθέδρᾳ Καντουαρίας ὡς Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας καὶ Πριμάτος πάσης Ἀγγλίας.

Πιστεύω ὅτι οἱ δεσμοὶ φιλίας καὶ ἀμοιβαίας ἐκτιμήσεως μεταξὺ τῶν ἡμετέρων Ἐκκλησιῶν, τοῦ Θεοῦ εὐλογοῦντος, δύνανται νὰ ἀναπτυχθῶσιν ἔτι μᾶλλον καὶ ὅτι δύναμαι ἵνα ἔχω τὸ εὐτύχημα νὰ ἀπολαύσῳ τὰς αὐτὰς μετὰ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος στενὰς καὶ ἀδελφικὰς σχέσεις, ἃς ἀπήλαυσεν ὁ προκάτοχός μου. Πάντοτε δὲ θὰ χαίρω ἐὰν δύναμαι νὰ προσφέρω ὑπηρεσίαν τινὰ πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἢ τὸν Ὑμέτερον λαόν.

Ὡσαύτως δράττομαι τῆς εὐκαιρίας ταύτης ὅπως ἐκφράσω τὴν ἐκτίμησίν μου περὶ τοῦ προσώπου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Ἀποκρισιαρίου τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, τοῦ Μητροπολίτου Θυατείρων Γερμανοῦ.

Δεόμενος ὑπὲρ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, τοῦ Ὑμετέρου Κλήρου, τοῦ ἐμπεπιστευμένου Ὑμῖν ποιμνίου καὶ ὑπὲρ ἁπάσης τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἐπικαλούμενος τὰς Ὑμετέρας εὐχάς.

Διατελῶ
τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος ἀφωσιωμένος ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
Ὁ Καντουαρίας William

Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Καντουαρίας καὶ Πρωθιεράρχα πάσης Ἀγγλίας ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ κύριε Οὐΐλλιαμ Τέμπλ, χάρις εἴη τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Μετὰ χαρᾶς ἰδιαζούσης ἐπληροφορήθημεν ἐκ τῶν πρὸς ἡμᾶς ἀδελφικῶν γραμμάτων τῆς Ὑμετέρας περισπουδάστου Σεβασμιότητος ὅτι τῇ κγ΄. παρελθόντος Ἀπριλίου, ἑορτῇ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, Προστάτου Ἁγίου τῆς Ἀγγλίας, ἐνεθρονίσθη ἐν τῇ Καθέδρᾳ Καντουαρίας ὡς Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας καὶ Πριμάτος πάσης Ἀγγλίας.

Ἐπὶ τῇ ἀναλήψει τοίνυν ὑπὸ τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος τῆς ὑπάτης ταύτης ἐν τῇ ἀγαπητῇ ἡμῖν σεβασμίᾳ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ διακονίας, παρέχεται τῇ καθ' ἡμᾶς Ἁγίᾳ τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἡμῖν ἡ λίαν εὐχάριστος εὐκαιρία ὅπως ἐγκαρδίως συγχαρῶμεν Αὐτῇ, εὐχόμενοι ἅμα τῷ Κυρίῳ ὑπὲρ ὑγείας καὶ μακροημερεύσεως Αὐτῆς, ἵνα, τῇ εὐλογίᾳ τοῦ Θεοῦ, τὰ ὑψηλὰ προσόντα τῆς βαθείας ἐκκλησιαστικῆς πείρας καὶ τῆς σοφίας Αὐτῆς διαπτυχθῶσιν εἰς καρποφόρον ἐκκλησιαστικὴν ἐνέργειαν καὶ ζωήν, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἧς προκάθηται φίλης ἡμῖν Ἐκκλησίας.

Ἡ δήλωσις δὲ τῆς Ὑμετέρας ἀγαπητῆς Σεβασμιότητος, καθ' ἣν οἱ δεσμοὶ φιλίας καὶ ἀμοιβαίας ἐκτιμήσεως μεταξὺ τῶν ἡμετέρων Ἐκκλησιῶν δύνανται ἵνα ἔτι μᾶλλον ἀναπτυχθῶσι, σὺν τῇ ἀναπτύξει καὶ τῶν ἀδελφικῶν μεταξὺ ἡμῶν σχέσεων, εὑρίσκει βαθεῖαν ἀπήχησιν εἰς ἀνάλογα αἰσθήματα καὶ ἐπιθυμίαν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, πολλαχῶς ἐπὶ παρουσιασθείσαις ἑκάστοτε εὐκαιρίαις ἐπιμαρτυρηθέντα.

Τὰ ἑκατέρωθεν δὲ ὑφιστάμενα αἰσθήματα ταῦτα παρέχουσι τὴν εὐχάριστον ἐλπίδα ὅτι, τῇ ἀμοιβαίᾳ ἐπὶ τῆς γραμμῆς ταύτης προσπαθείᾳ, αἱ ἐν τῇ ἱστορικῇ διαδρομῇ τῶν ἡμετέρων ἐκκλησιῶν ἀναπτυχθεῖσαι ἀδελφικαὶ σχέσεις ἔσται δυνατὸν ὅπως συνεχισθῶσι καὶ πλεῖόν τι, ὅπως, διὰ τῆς μείζονος προσεγγίσεως, ἐπὶ μᾶλλον προαχθῶσι, τοῦθ' ὅπερ, ἐκτὸς τῆς εἰδικῆς σημασίας αὐτοῦ, ἐξυπηρετεῖ ἀναμφιβόλως καὶ γενικώτερον τὸ πνεῦμα τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης καὶ ἀλληλεγγύης μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν. Διότι εὐχόμενοι καθ' ἡμέραν ὑπὲρ τῆςτῶν πάντων ἑνώσεως ἐπιθυ-

μοῦμεν ὅπως μὴ περιοριζώμεθα μόνον εἰς ψιλὴν διατύπωσιν τῆς εὐχῆς ταύτης, ἀλλὰ κατατείνωμεν, τὸ ἐφ' ἡμῖν, εἰς βαθμιαίαν πραγμάτωσιν τῆς ἐννοίας αὐτῆς ὑπὸ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεμελιωτοῦ τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ θέλοντος αὐτὴν μίαν, ἀδιαίρετον, καθολικὴν καὶ ἀποστολικήν

Εὐτυχεῖς ἐν τῇ ἐκφραζομένῃ κοινῇ ἐπιθυμίᾳ περὶ συσφίγξεως τῶν σχέσεων τῶν ἡμετέρων Ἐκκλησιῶν, ἐσόμεθα εὐτυχέστεροι ὁρῶντες αἰσίως ἀνελισσομένας τὰς ἐν τούτῳ προσπαθείας ἡμῶν.

Ταῦτα εἰς ἀπάντησιν τῶν γραμμάτων τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος ἐν ἀγάπῃ ἀποκρινόμενοι, εὐχόμεθα καὶ αὖθις εὐλογημένην ἄνωθεν τὴν πρωθιεραρχικὴν διακονίαν Αὐτῆς καὶ διατελοῦμεν μετὰ βαθείας ἀγάπης καὶ τιμῆς.

1942 Ἰουνίου 6.

Τῆς Ὑμετέρας περισπουδάστου Σεβασμιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βενιαμὶν

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ κ. ΓΕΡΜΑΝΟΝ

Ἐν ἰδιαιτέρᾳ δεξιώσει, γενομένῃ ὑπὸ τοῦ Νικαϊκοῦ Συλλόγου, τῇ 16ῃ Ἰουνίου ἐ. ἔ., καθ' ἣν παρέστησαν τὰ μέλη τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας, ἐπιφανεῖς ἡγέται τῆς Ἐλευθέρας Ἐκκλησίας καὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, ἐξωτερικοὶ ἱερεῖς, πλεῖσται λαϊκαὶ προσωπικότητες καὶ πλῆθος ὀρθοδόξου λαοῦ, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας κ. Οὐΐλλιαμ Τέμπλ ἀπένειμε τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Θυατείρων κ. Γερμανῷ τὸν "*Λαμπεθιανὸν Σταυρόν*", προσφωνήσας τὴν Α. Σεβασμιότητα διὰ τῶν ἑξῆς: "Τοῦτο εἶναι φόρος βαθέος σεβασμοῦ καὶ φιλοστόργου προσοχῆς πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Γερμανόν, ὅστις ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη ἔχει ἐκπροσωπήσῃ ἐν τῇ Χώρᾳ ταύτῃ τὸν Οἰκ. Πατριάρχην, εἰδικῶς δὲ παρὰ τῷ Θρόνῳ Καντουαρίας καὶ ὑπῆρξε ζῶν σύμβολον τῆς φιλίας μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν Ὀρθοδόξου καὶ Ἀγγλικανικῆς, καὶ πλεῖόν τι ἑνὸς συμβόλου, κατέστη πραγματικὸς φίλος καὶ λοιπὸν ἐνεσάρκωσε τὰς φιλίας τῶν Ἐκκλησιῶν. Ὀλίγα πράγματα μοὶ φαίνονται ἔχοντα τηλικαύτην σπουδαιότητα διὰ τὸ μέλλον τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅσην ἡ προαγωγὴ τῆς συνεννοήσεως μεταξὺ ὅλων τῶν Κοινωνιῶν, ἰδίᾳ μεταξὺ Ἀγγλικανικῆς καὶ Ὀρθοδόξου,,.

Εἰς ταῦτα ἀπαντῶν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θυατείρων, ἐτόνισε τὴν φύσιν τῆς ἀποστολῆς οὑτοῦ ὡς Ἀντιπροσώπου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀναλύσας ἐν συνεχείᾳ τὴν σημασίαν τοῦ ἐπιτελουμένου ἔργου τῆς προαγωγῆς τῶν σχέσεων τῶν Ἐκκλησιῶν Ὀρθοδόξου καὶ Ἀγγλικανικῆς καὶ εὐχηθεὶς ὑπὲρ τῆς πλήρους ἑνώσεως.

Κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην ἀνεγνώσθη καὶ ἐπιστολὴ τοῦ πρώην Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας Λόρδου Λάγκ, ἐξαίροντος τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔργον καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ τιμωμένου Ἱεράρχου.

Ὁ Λαμπεθιανὸς Σταυρὸς εἶναι παράσημον τῆς ἀρχαίας Ἀγγλίας καὶ Βυζαντινόν, ἱδρύθη δὲ τὸ 1939 ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πρώην Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας, ὡς βραβεῖον διὰ τοὺς ἐξωτερικοὺς ἐκκλησιαστικούς, οἵτινες ἔσχον μακρὰς καὶ εὐτυχεῖς σχέσεις μετὰ τοῦ Λάμπεθ Πάλας ἢ προσήνεγκον ἀξιολόγους ὑπηρεσίας ἐν τῇ ἀναπτύξει φιλίας μεταξὺ τῶν ἰδίων Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς ἢ ἐν τῇ κινήσει πρὸς τὴν ἀλληλεγγύην τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου.

Ἡ Α. σεβασμιότης εἶνε ὁ πρῶτος λαμβάνων τὸν ὡς ἄνω Σταυρόν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης

Τῇ 17ῃ τοῦ μηνὸς ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνοδευομένη ὑπὸ τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν Προύσης κ. Πολυκάρπου καὶ Λαοδικείας κ. Δωροθέου καὶ τῆς Ἰδιαιτέρας Ἀκολουθίας Αὐτῆς διεπεραιώθη δι' ἀτμακάτου εἰς Χάλκην καὶ διῆλθεν εἰς τὴν ἱ. Μονὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὅπου ἡ Ἱ. Θεολογικὴ Σχολή, καὶ ἐγκατεστάθη ἐν τοῖς ἐν αὐτῇ Πατριαρχικοῖς διαμερίσμασι, πρὸς ἐφησύχασιν κατὰ τὴν θερινὴν περίοδον.

Πατριαρχικαὶ χοροστασίαι

Κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ κατὰ τὰς Κυριακὰς τῆς 7ης καὶ 14ης.

Πατριαρχικαὶ εὐχαὶ

Ἐν τῇ τελετῇ τῆς ἐπιδόσεως τῶν Διπλωμάτων τῆς Ἀμερικανικῆς Ροβερτείου Σχολῆς, παρέστη ἀπὸ μέρος τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, κομίζων τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας Αὐτῆς, ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀδαμάντιος.

—Καταλλήλως διεβιβάσθησαν αἱ εὐχαὶ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῖς θεοφ. Ἐπισκόποις Ἐλαίας κ. Ἀγαθαγγέλῳ καὶ Ναζιανζοῦ κ. Φιλοθέῳ, ἀσθενήσασι κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον.

Π. Κ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ

Ἐν τῇ ἱερατικῇ Προϊσταμενίᾳ Παναγίας Νεοχωρίου, διωρίσθη ὁ ἐκ τῶν θεολόγων κληρικῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης κ. Τιμόθεος Παζαρίδης.

—Τοῦ ἄχρι τοῦδε ἐν τῇ ἐνορίᾳ Μ. Ρεύματος προϊσταμενεύοντος αἰδεσιμ. ἱερέως κ. Ἀναστασίου Ξένου μετατεθέντος, ἐν τῇ θέσῃ ἱερατικῶς προϊσταμένου διωρίσθη ὁ ἐκ τῶν ἐφετεινῶν ἀποφοίτων τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης πανοσ. ἱερομόναχος κ. Χρυσόστομος Τριανταφυλλίδης.

Ὀρθόδοξος Κοινότης Ἀλεξανδρέττας

Κατόπιν σχετικῆς παρακλήσεως τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀντιοχείας κ. Ἀλεξάνδρου πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, σεπτῇ Πατριαρχικῇ ἐγκρίσει μετέβη εἰς Ἀλεξανδρέτταν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ μηνὸς Μαρτίου ἐ. ἔ. καὶ προσωρινῶς ἀνέλαβε, ἐκπληρώσας μετὰ ζήλου, τὰ καθήκοντα τῆς χηρευούσης θέσεως ἱερατικῶς προϊσταμένου τῆς ἐκεῖ ὀρθοδόξου Κοινότητος ὁ ἐκ τῶν ἐφημερίων τῆς Κοινότητος Σταυροδρομίου πανοσ. ἱερομόναχος κ. Βασίλειος Ἀνθουλάκης, διατηρῶν τὴν ἐνταῦθα θέσιν αὐτοῦ.

Ἤδη, ληξάσης τῆς θητείας τοῦ ἱερομονάχου Βασιλείου, οὗτος ἔλαβεν ἐντολὴν τῆς Ἐκκλησίας ἵνα ἐπανέλθῃ ἐνταῦθα.

Ἐπισκέψεις

Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπεσκέφθη τῇ 25 τοῦ μ. καὶ ὑπέβαλε τὰ σέβη αὐτοῦ ὁ

ἐντιμ. κ. Δημήτριος Παππᾶς, Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐνταῦθα, μεταβὰς εἰς Χάλκην ἐν συνοδείᾳ τοῦ ὑποπροξένου ἐντιμ. κ. Δημητρίου Τσαγγρῆ.

—Τῇ 18ῃ τοῦ μ. ἐγένετο δεκτὸς παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ὁ ἐνταῦθα Ἀγγλικανὸς Πρωθιερεὺς αἰδεσιμολ. κ. Αὐγουστῖνος Ὄκλεϋ.

Ἀναχώρησις

Τῇ 31ῃ τοῦ παρελθόντος μηνὸς Μαΐου ἀνεχώρησεν ἐπιστρέφων εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ σεβ. Μητροπολίτης Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Ἰάκωβος. Τὴν Α. Σεβασμιότητα ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀπεχαιρέτισεν ὁ πανοσ. Μ. Ἀρχιδιάκονος κ. Μάξιμος.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἱερὰ Σύνοδος. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης προεδρεύσασα τῶν μέχρι τῆς 17ης τοῦ μηνὸς τακτικῶν συνεδριῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱρᾶς Συνόδου, ἀνεχώρησεν ἀκολούθως πρὸς ἐφησύχασιν ἐν τοῖς ἰδιαιτέροις διαμερίσμασιν Αὐτῆς ἐν τῇ ἐν Χάλκῃ Ἱερᾷ Θεολογικῇ Σχολῇ. Τῶν ἐφεξῆς γενομένων συνοδικῶν συνεδριῶν προήδρευσεν ὁ Α΄. τῇ τάξει Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκηδόνος κ. Μάξιμος.

Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία. Ληφθέντα ἀνεγνώσθησαν γράμματα τοῦ σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας κ. Οὐΐλλιαμ Τέμπλ, ἐξαγγελτικὰ τῆς ἐνθρονίσεως τῆς Α. Σεβασμιότητος, εἰς τὰ ὁποῖα ἐγένετο ἡ προσήκουσα ἀπάντησις.

Ἐπὶ τούτῳ διεβιβάσθησαν τῇ Α. Σεβασμιότητι καὶ τὰ εἰθισμένα συστατήρια γράμματα περὶ τοῦ ἐν Λονδίνῳ ἀντιπροσώπου τοῦ Πατριαρχείου σεβ. Μητροπολίτου Θυατείρων κ. Γερμανοῦ.

Μητρόπολις Βουκοβίνης. Ἐλήφθη καὶ εὕρηται ὑπὸ μελέτην ἔκθεσις τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Βουκοβίνης κ. Τίτου, ἀφορῶσα εἰς τὸ ζήτημα τῆς κανονικῆς δικαιοδοσίας καὶ τῆς κυριότητος ἐπὶ τῶν ἐν Βιέννῃ δύο ὀρθοδόξων ἑλληνικῶν ἱερῶν ναῶν τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Ἱεραὶ Μοναί. Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἠσχολήθη ἰδιαιτέρως ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς καταστάσεως τῶν ἐνταῦθα Ἱερῶν Πατριαρχικῶν καὶ Σταυροπηγιακῶν Μονῶν.

Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολή. Ἐνεκρίθη συνοδικῶς ἵνα κατὰ τὸ προσεχὲς σχολικὸν ἔτος προσληφθῶσιν ὀκτὼ ἐν ὅλῳ μαθηταὶ πρός τε καταρτισμὸν τῆς Α΄. γυμνασιακῆς τάξεως καὶ πρὸς κατάταξιν καὶ εἰς τὰς λοιπάς, κατὰ τὴν κρίσιν τῆς Ἐφορίας τῆς Σχολῆς τάξεις.